

รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ The Cooperative Efficiency Development Model Based on Sharia Law

Received: January 14, 2025
Revised: April 22, 2025
Accepted: November 11, 2025

สุบิน เ่งนุ่ย¹ และ สมฉวี ศิริโสภณา²
Subin dengnuy¹ and Somchawee Sirisopana²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ในจังหวัดสตูล และ 2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของชารีอะฮ์ภิบาลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ในจังหวัดสตูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสหกรณ์อิสลามจำนวน 428 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่าการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ ประกอบด้วย หลักความยุติธรรม คือ หลักการโปร่งใสและความรับผิดชอบ หลักการปราศจากการเก็งกำไร หลักการปราศจากดอกเบี้ย หลักการปราศจากความไม่แน่นอนตามลำดับ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญ และชารีอะฮ์ภิบาล ประกอบด้วย การบริหารความเสี่ยงตามหลักชารีอะฮ์ การตรวจสอบตามหลักชารีอะฮ์ คณะกรรมการชารีอะฮ์ ตามลำดับ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์ควรให้ความสำคัญกับหลักการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์และชารีอะฮ์ภิบาลเพื่อนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพของสหกรณ์ต่อไป

คำสำคัญ: หลักการบริหารตามหลักชารีอะฮ์ ชารีอะฮ์ภิบาล ประสิทธิภาพของสหกรณ์

ABSTRACT

In this research investigation, the researchers analyze 1) the influence of the cooperative management based on Sharia Law on the efficiency of the cooperatives in Satun province; and analyze 2) the influence of the Sharia governance on the efficiency of the cooperatives under study.

A questionnaire was used to collect data from the sample population of 428 members of Islamic cooperatives. Data were statistically analyzed using mean, standard deviation,

¹ ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล สหกรณ์อิสลามอีนุอาฟ จำกัด; Human Resources Management Ibnuauf Islamic Cooperative Limited; Email: 6624104458@rumail.ru.ac.th

² ภาควิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Department of General Management, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University;
Email: somchawee@rumail.ru.ac.th

frequency, and percentage. The techniques of Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis were also employed.

Findings showed that the cooperative management based on the Sharia principles consisted of the following principles. At the highest level was justice (Beta = .266, t = 7.568). Next in descending order were transparency and accountability (Beta = .265, t = 7.776); free from speculation (Beta = .087, t = 6.675); interest free (Beta = .178, t = 4.845); and uncertainty free (Beta = .087, t = 2.216). These principles exhibited an influence on the cooperative efficiency at a statistically significant level. Sharia governance consists of the following. At the highest level was the Sharia-based risk management (Beta = .387, t = 9.951). Next in descending order were the Sharia-based auditing (Beta = .320, t = 8.057); and the Sharia committee (Beta = .248, t = 6.311). These principles exhibited cooperative efficiency at a statistically significant level. Therefore, cooperative boards should prioritize the Sharia-based principles of cooperative management and the Sharia governance in order to further enhance the efficiency level of cooperatives.

Keywords: Shariah-based Management Principles, Shariah Governance, Cooperative Efficiency

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ข้อมูลสถิติของจำนวนสหกรณ์ในประเทศไทย (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2566) แสดงให้เห็นถึงอัตราการลดลงของสหกรณ์อย่างต่อเนื่องและมีนัยสำคัญ จากข้อมูลตั้งแต่ปี 2559 จนถึง ปี 2566 จำนวนสหกรณ์ลดลงจาก 8,270 แห่ง เป็น 7,498 แห่ง อีกทั้งผลการจัดชั้นสหกรณ์ความเข้มแข็งของสหกรณ์อิสลามในประเทศไทย จำนวน 44 แห่ง พบว่า ชั้น 1 มีจำนวน 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37 ชั้น 2 มีจำนวน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19 และชั้น 3 มีจำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44 (ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 18 จังหวัดสงขลา, 2566) จากผลการจัดชั้นความเข้มแข็งของสหกรณ์อิสลามดังกล่าว สังเกตได้ว่าถ้าจำนวนร้อยละของระดับชั้น 2 และ 3 รวมกันคิดเป็นร้อยละ 63 สะท้อนให้เห็นว่าสหกรณ์อิสลามที่มีความเข้มแข็งน้อยมีจำนวนมากกว่าสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งมาก ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของสหกรณ์อิสลามที่ต้องนำมาในการแก้ปัญหาเพื่อยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งในระดับที่สูงขึ้นไป แม้ว่าสหกรณ์อิสลามในประเทศไทยยังสามารถดำเนินการและมีผลประกอบที่ดี แต่ยังคงต้องเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการด้วยลักษณะที่แตกต่างจากสหกรณ์ระบบทั่วไปที่ดำเนินการธุรกิจสหกรณ์ภายใต้หลักชาริอะฮ์ (Iqbal & Mirakhor, 2011) สหกรณ์อิสลามมีบทบาทสำคัญในการจัดหาแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องตามหลักศาสนา มุ่งเน้นไปที่การให้บริการทางการเงินที่ปราศจากดอกเบี้ย ระบบการเงินอิสลามเป็นภาคส่วนสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและระบบการเงินทั่วโลก มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ยังได้รับการยืนยันจาก Ahmed et al. (2015) ซึ่งพิสูจน์แล้วว่าการยึดมั่นในหลักการชาริอะฮ์อาจสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อความยั่งยืนและการพัฒนาต่อไป

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์นั้น พบว่ามีตัวแปรที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ จากการทบทวนวรรณกรรมพบปัจจัยการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ และชารีอะฮ์ภิบาล เป็นไปตามหลักชารีอะฮ์ โดยมีคัมภีร์อัลกุรอาน และซุนนะฮ์(แบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด) ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมหรือที่เรียกว่าวิถีชีวิตของมุสลิม ดังที่นักวิชาการเช่น Narayan and Phan (2019) ได้ระบุถึงการหลีกเลี่ยงดอกเบี้ย (Riba) การหลอกลวง (Gharar) การเก็งกำไร (Al-maysir) Mollah and Zaman (2015) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการกำกับดูแลตามหลักชารีอะฮ์ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการชารีอะฮ์ทั้งในฐานะผู้กำกับดูแลและที่ปรึกษาต่อผลการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการชารีอะฮ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอิสลาม เมื่อคณะกรรมการชารีอะฮ์ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้กำกับดูแลโดยตรง แต่ผลกระทบต่อผลการดำเนินงานจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ในกรณีที่มีบทบาทเป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น การศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ ชารีอะฮ์ภิบาลและประสิทธิภาพของสหกรณ์ ตามแนวทางคัมภีร์อัลกุรอาน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลักการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ และตัวแปรชารีอะฮ์ภิบาลที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายของคณะกรรมการสหกรณ์ อีกทั้งผลลัพธ์จากความสัมพันธ์ในการศึกษาอาจนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสหกรณ์อิสลามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลหลักชารีอะฮ์ภิบาลที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์

นิยามศัพท์

การบริหารตามหลักชารีอะฮ์ (Shariah-Compliant Finance) คือการจัดการและดำเนินการทางการเงินที่เป็นไปตามกฎและหลักการของศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย หลักการความโปร่งใสและความรับผิดชอบ หลักความยุติธรรม หลักการปราศจากดอกเบี้ย หลักการปราศจากความไม่แน่นอน และหลักการปราศจากการเก็งกำไร ชารีอะฮ์ภิบาล (Shariah Governance) หมายถึง ระบบและกลไกที่ถูกจัดตั้งขึ้นภายในองค์กรหรือสถาบันที่ดำเนินการตามหลักการของชารีอะฮ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย คณะกรรมการชารีอะฮ์ การบริหารความเสี่ยงตามหลักชารีอะฮ์และการตรวจสอบตามหลักชารีอะฮ์

ประสิทธิภาพของสหกรณ์ (Cooperative Efficiency) หมายถึง กลไกที่ใช้ในการวัดว่าการดำเนินงานของสหกรณ์สามารถทำงานได้ดีเพียงใด โดยวัดจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการแก่สมาชิก

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแปรการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ ประกอบด้วย หลักความโปร่งใสและความรับผิดชอบ หลักความยุติธรรม หลักการปราศจากดอกเบี้ย หลักการปราศจากความไม่แน่นอน และหลักการปราศจากการเก็งกำไร 2) ตัวแปรชารีอะฮ์ภิบาล ประกอบด้วย คณะกรรมการกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยงตามหลักชารีอะฮ์ และการตรวจสอบตามหลักชารีอะฮ์ และ (3)

ประสิทธิภาพของสหกรณ์ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์อิสลามในจังหวัดสตูล จำนวน 450 คน ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา สหกรณ์อิสลามในจังหวัดสตูล ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลา ทำการการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2567

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ศึกษาภายใต้กรอบทฤษฎีหรือกรอบทฤษฎีหรือกฎหมายอิสลาม ซึ่งหมายถึงประมวลข้อกฎหมายที่มาจากคำสอนของศาสนาและหลักนิติศาสตร์ของศาสนาอิสลาม ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ของการดำรงชีวิตประจำวันเป็นไปตามหลักเจตนารมณ์ของชารีอะฮ์ เช่นเดียวกับการดำเนินงานของสหกรณ์อิสลามที่ต้องดำเนินการภายใต้กรอบทฤษฎีหรือกรอบทฤษฎีด้านการเงินอิสลาม ดังนี้

หลักการความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (Transparency and Accountability) มุ่งเน้นให้เกิดความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ในทุกกระบวนการขององค์กร ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึงการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญต่อสมาชิกสหกรณ์ เช่น รายงานทางการเงิน การตัดสินใจเชิงนโยบาย และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ สมาชิกทุกคนมีสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ การสร้างกลไกในการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุมจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นของสมาชิกในองค์กร (Al-Omar & Abdel-Haq, 1996) ในส่วนของความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึงการที่ผู้บริหารหรือคณะกรรมการต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการดำเนินการของตนต่อสมาชิกและต่อพระเจ้า (Allah) ตามหลักชารีอะฮ์

หลักความยุติธรรม (Justice and Fairness) ถือเป็นแกนหลักในการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ การยึดมั่นในความยุติธรรมหมายถึง การที่สหกรณ์ต้องปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการแบ่งผลประโยชน์ การจัดสรรทรัพยากร หรือการให้สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและบริการขององค์กร (Iqbal & Mirakhor, 2011)

หลักการปราศจากดอกเบี้ย (Prohibition of Riba) เป็นหลักการที่ชัดเจนและสำคัญที่สุดในระบบการเงินอิสลาม ตามหลักชารีอะฮ์การให้หรือรับดอกเบี้ยในการทำธุรกรรมทางการเงินเป็นสิ่งต้องห้ามเนื่องจากถือว่าการดอกเบี้ยเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมและสร้างความไม่สมดุลระหว่างผู้ให้ยืมและผู้กู้ ดังนั้น การบริหารงานสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ จึงต้องปราศจากการใช้ดอกเบี้ยและหันมาใช้รูปแบบการแบ่งปันผลกำไรและขาดทุน (Profit and Loss Sharing) แทน (Chapra, 1985)

หลักการปราศจากความไม่แน่นอน (Prohibition of Gharar) เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการทำธุรกรรมที่มีความเสี่ยงสูงหรือความไม่แน่นอน เช่น การทำสัญญาทางธุรกิจที่ไม่มีรายละเอียดชัดเจนหรือการทำธุรกรรมที่ไม่มีข้อมูลเพียงพอ มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อทั้งผู้ลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น การทำธุรกิจในสหกรณ์ที่ปฏิบัติตามหลักชารีอะฮ์ต้องมุ่งเน้นการทำธุรกรรมที่ชัดเจนเพื่อให้สมาชิกสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม (Iqbal & Molyneux, 2005) การบริหารสหกรณ์ที่ปราศจากความไม่แน่นอนยังช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาวและสร้างความยั่งยืนในระบบเศรษฐกิจ (Usmani, 2002)

หลักการปราศจากการเก็งกำไร (Prohibition of Maysir) เป็นหลักการที่ห้ามการทำธุรกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเดิมพันหรือความเสี่ยงที่เกินควร กล่าวคือ การเก็งกำไร คือการแสวงหา

ผลประโยชน์จากความไม่แน่นอนหรือการเสี่ยงโชค ซึ่งเสี่ยงต่อการได้รับผลตอบแทนโดยไม่ได้มีพื้นฐานมาจากการทำงานหรือการสร้างมูลค่าแท้จริง (M. K. Alam et al., 2021)

ชารีอะฮ์บิบาล (Shariah Governance) หมายถึง ระบบการกำกับดูแลและบริหารจัดการภายในองค์กรสหกรณ์ที่ปฏิบัติตามหลักกฎหมายอิสลามซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แน่ใจว่าสหกรณ์ดำเนินกิจการอย่างสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่ได้รับการกำหนดในอิสลาม (Usman et al., 2021) ระบบชารีอะฮ์บิบาลที่รับผิดชอบในการรับรองว่ากิจกรรมทั้งหมดดำเนินการตามหลักการของชารีอะฮ์ ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านศาสนา สังคม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสถาบัน โดยมีองค์ประกอบดังนี้

คณะกรรมการชารีอะฮ์ทำหน้าที่เป็นกลไกการกำกับดูแลองค์กรภายในเพื่อป้องกันการจัดการและการดำเนินงานในสถาบันการเงินให้สอดคล้องกับกฎและหลักการของชารีอะฮ์ ดังที่ Grais and Pellegrini (2006) ยืนยันว่าคณะกรรมการชารีอะฮ์เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการกำกับดูแลตามหลักชารีอะฮ์ คณะกรรมการยังมีบทบาทเป็นตัวแทนของผู้ถือผลประโยชน์ของบริษัทในการลดพฤติกรรมฉ้อโกงโอกาสของผู้บริหารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาของหน่วยงาน (Hassan et al., 2021)

การบริหารความเสี่ยงตามหลักชารีอะฮ์ เช่น การระบุความเสี่ยง การวัดความเสี่ยง และการเฝ้าระวังความเสี่ยง (Ramly & Nordin, 2018) ซึ่งสมาชิกสหกรณ์มีความกังวลอย่างมากเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักชารีอะฮ์ว่าสหกรณ์นำมาใช้ในระบบสหกรณ์อย่างจริงจัง เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงตามหลักชารีอะฮ์ สามารถลดปัญหาความเสี่ยงทั่วไปในองค์กรได้

การตรวจสอบตามหลักชารีอะฮ์ เป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานขององค์กรหรือธุรกิจว่าปฏิบัติตามข้อกำหนดและหลักการของกฎหมายอิสลามอย่างถูกต้องหรือไม่ โดยมีมุ่งเน้นให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบตามหลักชารีอะฮ์ เพื่อให้ความสอดคล้องกับหลักการศาสนา มีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ ลดความเสี่ยง เป็นต้น หากมีการตรวจสอบที่มีคุณภาพจะช่วยให้สมาชิกมั่นใจถึงผลการดำเนินงานทางการเงินขององค์กร (Nguyen & Kend, 2021)

งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ พบว่ามีนักวิชาการได้ศึกษาไว้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยจึงสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ Liu et al. (2016) อธิบายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในออสเตรเลียและจีนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความโปร่งใสและประสิทธิภาพเกี่ยวกับประสิทธิผลของการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาล งานวิจัยของ Rehman et al. (2022) แสดงให้เห็นว่าความยุติธรรมระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์เชิงบวกต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจในงาน ความผูกพัน ประสิทธิภาพการทำงาน และความเป็นอยู่ที่ดี ผลจากงานวิจัยได้กล่าวถึงความโปร่งใสและความยุติธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานของหลักชารีอะฮ์ในการบริหารสหกรณ์ Suharto (2018) พบว่าสมาชิกของสหกรณ์จะไม่ต้องเสียภาระดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงิน และสามารถแบ่งปันผลกำไรหรือขาดทุนตามสัดส่วนที่ตกลงกันอย่างเป็นธรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Dusuki (2011) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการห้ามดอกเบี้ยในสถาบันการเงินอิสลามช่วยลดภาระทางการเงินของสมาชิก และส่งเสริมการลงทุนที่มีความยั่งยืน จากงานวิจัยของ M. M. Alam et al. (2017) กล่าวว่าการทำธุรกรรมที่มีลักษณะของความเสียดสูง อาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมและการเอาเปรียบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม Hanif (2019) พบว่าการเก็งกำไรทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมและความไม่สมดุล อาจนำไปสู่การสูญเสียทางเศรษฐกิจแก่

ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นการทำธุรกิจในสหกรณ์ต้องปฏิบัติตามหลักชารีอะฮ์ โดยมุ่งเน้นการมีข้อมูลที่ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม (Hanif, 2019; Iqbal & Molyneux, 2005)

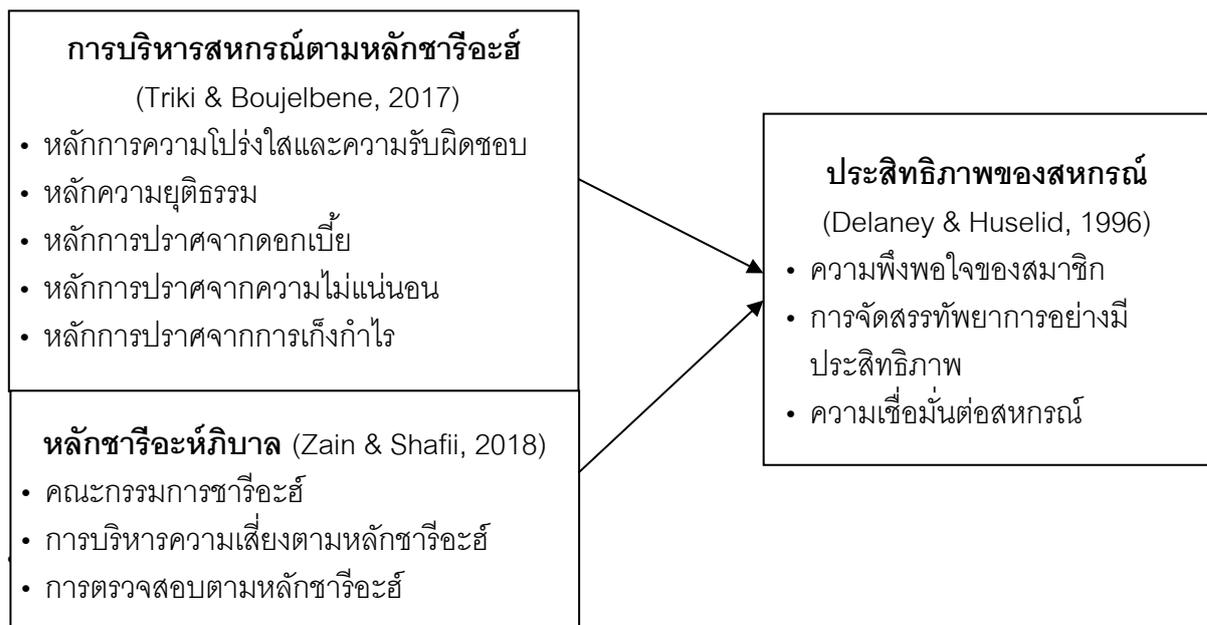
จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชารีอะฮ์มีนักวิชาการได้ศึกษา ดังนี้ Ben Abdallah and Bahloul (2021) ได้พิสูจน์พบว่าผลกระทบของคณะกรรมการชารีอะฮ์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของสถาบันการเงินอิสลาม และ Usman et al., (2021) พบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการชารีอะฮ์จะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจได้ว่ากิจกรรมทั้งหมดของสถาบันการเงินจะปราศจากกิจกรรมที่ขัดต่อหลักชารีอะฮ์ อีกทั้งงานวิจัยของ Bhatti (2019) ที่พบว่าความเสี่ยงที่ไม่ปฏิบัติตามหลักชารีอะฮ์มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพทางการเงิน และ Odia (2014) พบว่าการตรวจสอบชารีอะฮ์ที่มีคุณภาพสูงไม่เพียงช่วยเพิ่มความรับผิดชอบของ สถาบันการเงินแต่ยังส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของพวกเขาด้วย จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นไปที่ความสำคัญขององค์กรและหน้าที่ตามหลักชารีอะฮ์ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร (Organizational Efficiency) โดยที่ประสิทธิภาพขององค์กร หมายถึงความสามารถขององค์กรในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน เวลา แรงงาน หรือวัสดุ ให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้น้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นประสิทธิภาพของสหกรณ์ด้านความพึงพอใจของสมาชิก การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและความเชื่อมั่นต่อสหกรณ์

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์

สมมติฐานที่ 2 ชารีอะฮ์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการวิเคราะห์การพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของสหกรณ์ตามหลักซารีอะฮ์

ประชากร คือ สมาชิกสหกรณ์อิสลามในจังหวัดสตูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 34,266 ราย กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกสหกรณ์จำนวน 380 ราย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample) อ้างอิงเกณฑ์ขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และตามเกณฑ์ของ Berdie et al. (1986) กล่าวว่า อัตราการตอบกลับที่ดีมาก คือ ร้อยละ 70 ผู้วิจัยจึงนำส่งแบบสอบถาม จำนวน 428 ราย การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เนื่องจากประชากรของการศึกษานี้กระจายตามสาขาต่าง ๆ ในจังหวัดสตูล ดังนั้นจึงกำหนดสัดส่วน โดยนำจำนวนประชากรของแต่ละสาขาหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด คูณด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ เมื่อได้จำนวนแล้ว ผู้วิจัยจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่พัฒนามาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา โดยผู้วิจัยนำมาปรับข้อความและสร้างข้อคำถามขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดแบบสอบถามเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 รูปแบบการพัฒนาศหกรณ์ตามหลักซารีอะฮ์ ส่วนที่ 3 ซารีอะฮ์ภิบาล ส่วนที่ 4 ประสิทธิภาพของสหกรณ์ ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ จากระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึงระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด และส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลการตรวจสอบพบว่าค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรในแบบสอบถาม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ (Hair et al., 2009)

ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบก่อนนำไปใช้จริง (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ซึ่งเป็นบุคคลคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างจริง แล้วคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เทียบกับเกณฑ์ที่ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Hair et al., 2009) พบว่าในภาพรวมค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรรูปแบบการพัฒนาศหกรณ์ตามหลักซารีอะฮ์ ประกอบด้วย หลักการโปร่งใสและความรับผิดชอบ หลักความยุติธรรม หลักการปราศจากดอกเบี้ย หลักการปราศจากความไม่แน่นอน หลักการปราศจากการเก็งกำไร มีค่าเท่ากับ 0.84, 0.84, 0.89, 0.84, 0.91 ตามลำดับ และตัวแปรซารีอะฮ์ภิบาล ประกอบด้วย คณะกรรมการซารีอะฮ์ การบริหารความเสี่ยงตามหลักซารีอะฮ์ และการตรวจสอบตามหลักซารีอะฮ์ มีค่าเท่ากับ 0.88, 0.91, 0.85 ตามลำดับ ถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพสามารถใช้เก็บข้อมูลได้จริง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 228 คน ร้อยละ 53.30 มีอายุช่วง 31 - 40 ปี จำนวน 136 คน ร้อยละ 31.80 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 60.70 มีรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.30 และอายุการเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.00 การวิเคราะห์เบื้องต้นพบว่า สมาชิกสหกรณ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสหกรณ์ตามหลักชาริอะฮ์รวมในระดับมาก ($M=3.94, SD=0.62$) ด้านชาริอะฮ์ภิบาล พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีระดับความคิดเห็นโดยรวมในระดับมาก ($M=3.93, SD=0.63$)

2. อิทธิพลการบริหารสหกรณ์ตามหลักชาริอะฮ์และชาริอะฮ์ภิบาลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ คือตัวแปรต้องมีความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยจึงหาความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรจำนวน 11 ตัวแปร และตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ ความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ต้องไม่เกิน 0.90 (Hair et al., 2010) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันทุกคู่ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.62 - 0.75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งยังไม่พบค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรที่มีค่าเท่ากับ 0.00

ผู้วิจัยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างการบริหารสหกรณ์ตามหลักชาริอะฮ์กับประสิทธิภาพของสหกรณ์ แสดงผลดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารสหกรณ์ตามหลักชาริอะฮ์ที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.606	0.083		7.261	0.000**		
หลักการโปร่งใสและความรับผิดชอบ	0.235	0.030	0.265	7.776	0.000**	0.411	2.430
หลักความยุติธรรม	0.219	0.029	0.266	7.568	0.000**	0.386	2.590
หลักการปราศจากดอกเบี้ย	0.133	0.027	0.178	4.845	0.000**	0.355	2.819
หลักการปราศจากความไม่แน่นอน	0.070	0.032	0.087	2.216	0.027*	0.312	3.201
หลักการปราศจากการแก่งกำไร	0.193	0.029	0.233	6.675	0.000**	0.391	2.557

$R^2 = 0.798$; $SEE = 0.29110$; $F = 333.837$; $Sig = 0.000$

* นัยสำคัญที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณด้วยวิธีนำเข้า พบว่า ตัวแปรอิสระคือหลักการบริหารสหกรณ์ตามหลักชาริอะฮ์ ทุกด้านมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ดังแสดงในตาราง 1

การวิเคราะห์ความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) ของตัวแปรพยากรณ์โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปร มีค่าอยู่ระหว่าง 0.312 - 0.411 และค่า VIF มีค่า

ระหว่าง 2.430 - 3.201 เป็นไปตามเกณฑ์ของ Hair et al.(2009) ที่กำหนดให้ค่า Tolerance มากกว่า .01 และค่า VIF ต้องไม่เกิน 10

เมื่อพิจารณาน้ำหนักผลกระทบของตัวแปร พบว่า หลักความยุติธรรม (Beta = .266, t = 7.568) รองลงมาคือ หลักการโปร่งใสและความรับผิดชอบ (Beta = .265, t = 7.776) อันดับที่ 3 คือ หลักการปราศจากการเก็งกำไร (Beta = .233, t = 6.675) อันดับที่ 4 คือ หลักการปราศจากอคติ (Beta = .178, t = 4.845) และอันดับสุดท้ายคือหลักการปราศจากความไม่แน่นอน (Beta = .087, t = 2.216) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R Square = .798) พบว่า ตัวแปรต้นสามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพของสหกรณ์รวมร้อยละ 79.80 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 20.20 มาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ

ผู้วิจัยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างซาริอะฮ์บิบาลกับประสิทธิภาพของสหกรณ์ แสดงผลดังตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์อิทธิพลของหลักซาริอะฮ์บิบาลที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.769	0.090		8.565	0.000		
คณะกรรมการซาริอะฮ์	0.211	0.033	0.248	6.311	0.000	0.377	2.654
การบริหารความเสี่ยงตามหลักซาริอะฮ์	0.332	0.033	0.387	9.951	0.000	0.385	2.598
การตรวจสอบตามหลักซาริอะฮ์	0.266	0.033	0.320	8.057	0.000	0.368	2.716

R² = 0.753; SEE = 0.29110; F = 431.774; Sig = 0.000

* นัยสำคัญที่ระดับ .05 ** นัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณด้วยวิธีนำเข้าพบว่า ตัวแปรอิสระคือซาริอะฮ์บิบาลทุกด้านมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) ของตัวแปรพยากรณ์โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัว มีค่าอยู่ระหว่าง 0.368 - 0.375 และค่า VIF มีค่าระหว่าง 2.598 - 2.716 เป็นไปตามเกณฑ์ของ Hair et al.(2009) ที่กำหนดให้ค่า Tolerance มากกว่า .01 และค่า VIF ต้องไม่เกิน 10

เมื่อพิจารณาน้ำหนักผลกระทบของตัวแปร พบว่า การบริหารความเสี่ยงตามหลักซาริอะฮ์ (Beta = .387, t = 9.951) รองลงมาคือ การตรวจสอบตามหลักซาริอะฮ์ (Beta = .320, t = 8.057) และอันดับสุดท้ายคือคณะกรรมการซาริอะฮ์ (Beta = .248, t = 6.311) มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R Square = .753) พบว่า ตัวแปรซาริอะฮ์บิบาลสามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิภาพของสหกรณ์รวมร้อยละ 75.30 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 24.70 มาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของสหกรณ์ตามหลักซาริอะฮ์ พบว่า หลักการบริหารสหกรณ์ตามหลักซาริอะฮ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสัมพันธ์เชิงบวกที่พบแสดงให้เห็นว่า การนำหลักการบริหารสหกรณ์ตามซาริอะฮ์มาใช้ใน

การจัดการจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งอาจเกิดจากการที่หลักการดังกล่าวสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือในกลุ่มสมาชิก ส่งผลให้การทำงานและการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Liu et al. (2016) ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rehman et al (2022) ที่แสดงให้เห็นว่าความยุติธรรมระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์เชิงบวกต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจในงาน ความผูกพัน ประสิทธิภาพการทำงานและความเป็นอยู่ที่ดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับจากงานวิจัยของ Dusuki and Bouheraoua (2011) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการห้ามดอกเบี้ยในสถาบันการเงินอิสลามช่วยลดภาระทางการเงินของสมาชิกและส่งเสริมการลงทุนที่มีความยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกของสหกรณ์อิสลามที่ปราศจากดอกเบี้ยมีความพึงพอใจมากขึ้น เพราะไม่มีภาระดอกเบี้ยซึ่งมักเป็นภาระหนักของผู้กู้ และเป็นไปตามงานวิจัยของ Usmani (2002) การบริหารสหกรณ์ที่ปราศจากความไม่แน่นอนยังช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว เพราะการทำธุรกิจที่มีความชัดเจนจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสร้างความยั่งยืนในระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ M. M. Alam et al. (2017) และ M. K. Alam et al (2021) พบว่า การทำธุรกิจที่ปราศจากความไม่แน่นอนและการเก็งกำไรจะช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินและสร้างความยั่งยืนในระบบเศรษฐกิจในระยะยาว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการนำหลักการทางการเงินของอิสลามหรือหลักการบริหารตามหลักซารีอะฮ์มาใช้จะมีน้ำหนักมากกว่าการบริหารแบบทั่วไป การบริหารสหกรณ์ตามหลักซารีอะฮ์มาใช้มีผลกระทบหลายด้านต่อประสิทธิภาพสหกรณ์อิสลาม เช่น สร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่น การนำหลักการซารีอะฮ์มาใช้ในการบริหารจัดการส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในกลุ่มสมาชิก เนื่องจากการดำเนินงานสอดคล้องกับหลักการศาสนา ทำให้สมาชิกมีความมั่นใจในคุณธรรมและจริยธรรมขององค์กร ส่งผลให้มีความภักดีต่อสหกรณ์มากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นยังเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การบริหารสหกรณ์ตามหลักซารีอะฮ์ช่วยสร้างแนวทางการทำงานที่ชัดเจนและมีหลักการในการดำเนินธุรกิจจึงส่งผลให้เกิดความเป็นระเบียบในการจัดการ การตัดสินใจที่ดีขึ้น และการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

หลักซารีอะฮ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสัมพันธ์เชิงบวกที่พบชี้ให้เห็นว่า เมื่อสหกรณ์นำหลักการซารีอะฮ์มาปรับใช้จะทำให้เกิดผลดีต่อการดำเนินงาน ทำให้การบริหารงานสหกรณ์มีแนวทางในการตัดสินใจที่ดีขึ้น มีความโปร่งใสในกระบวนการ ทำให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นและมีส่วนร่วมมากขึ้น เมื่อสหกรณ์มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับซารีอะฮ์ อาจทำให้เกิดผลลัพธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิตและการสร้างความพึงพอใจแก่สมาชิก การกำกับดูแลที่ดีกว่า ช่วยให้การปฏิบัติงานมีมาตรฐานและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมาย และลดปัญหาด้านการบริหารจัดการที่อาจเกิดขึ้นจากการขาดการควบคุมผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Ben Abdallah and Bahloul (2021) ที่พบว่าผลกระทบของคณะกรรมการซารีอะฮ์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของสถาบันการเงินอิสลาม และสอดคล้องกับ Bhatti (2019) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเสี่ยงที่ไม่ปฏิบัติตามหลักซารีอะฮ์มีผลกระทบเชิงลบต่อประสิทธิภาพทางการเงิน ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารความเสี่ยงตามหลักซารีอะฮ์ เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามหลักซารีอะฮ์อย่างจริงจัง ซึ่ง สามารถลดปัญหาความเสี่ยงทั่วไปในองค์กรได้ ในทำนองเดียวกันกับ Odia (2014) ที่พบว่า การตรวจสอบซารีอะฮ์ที่มีคุณภาพสูงไม่เพียงช่วยเพิ่มความรับผิดชอบต่อสถาบันการเงิน แต่ยังส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของพวกเขาด้วย จากงานวิจัยนี้ ผู้บริหารสหกรณ์จำเป็นต้องตระหนักและให้

ความสำคัญกับการกำกับดูแล ติดตาม ให้ทุกกิจกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์เป็นไปตามกรอบชารีอะฮ์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่สมาชิกให้เชื่อมั่นว่าสหกรณ์ได้ดำเนินการกิจการเป็นไปตามหลักชารีอะฮ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หลักการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ ดังนั้น ผู้บริหารสหกรณ์ ควรพัฒนานโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักการชารีอะฮ์ เพื่อให้การบริหารให้เป็นไปตามหลักชารีอะฮ์อย่างเคร่งครัด ซึ่งจะเพิ่มความเชื่อมั่นต่อสมาชิกและส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ต่อไป

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หลักชารีอะฮ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ ดังนั้นผู้บริหารสหกรณ์ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับบทบาทของคณะกรรมการชารีอะฮ์ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลทางชารีอะฮ์ให้เป็นรูปธรรม โดยสร้างระบบการประเมินผลที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจนถึงผลกระทบของชารีอะฮ์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ เพื่อทำหน้าที่กำกับ ดูแล ตรวจสอบ และยืนยันว่าการดำเนินงานของสหกรณ์ถูกต้องตามหลักชารีอะฮ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่มวลสมาชิก

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดนโยบายของผู้บริหารสหกรณ์ให้ดียิ่งขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้ศึกษารูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์ ซึ่งตัวแปรหลักการบริหารสหกรณ์ตามหลักชารีอะฮ์และชารีอะฮ์มีอิทธิพลถูกวัดโดยสมาชิกของสหกรณ์ จากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ที่ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการสหกรณ์และพนักงานสหกรณ์ ดังนั้นการศึกษาในอนาคตอาจจะให้คณะกรรมการหรือพนักงานสหกรณ์เป็นผู้ประเมิน เพื่ออธิบายผลต่อตัวแปรตามได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2566). *จำนวนสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ในประเทศไทย*.

https://drive.google.com/file/d/1qX1Jiulae6bd_QJuahVsywftdPX9OOG2/view

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 18 จังหวัดสงขลา. (2566). *ผลการจัดชั้นความเข้มแข็งของสหกรณ์อิสลาม*.

<https://cttc18.cttc.cpd.go.th/cooperative-training-online/cooperative-training-in-line-with-islamic-way.html>

Ahmed, H., Mohieldin, M., Verbeek, J., & Aboulmagd, F. (2015). On the Sustainable Development Goals and the Role of Islamic Finance. *World Bank policy research working paper*, (7266).

Alam, M. K., Islam, F. T., & Runy, M. K. (2021). Why does Shariah governance framework important for Islamic banks?. *Asian Journal of Economics and Banking*, 5(2), 158-172.

Alam, M. M., Akbar, C. S., Shahriar, S. M., & Elahi, M. M. (2017). The Islamic Shariah principles for investment in stock market”, *Qualitative Research in Financial Markets*, 9(2), 132-146.

- Al-Omar, F., & Abdel-Haq, M. (1996). *Islamic Banking: Theory, Practice, and Challenges*. Zed Books.
- Ben Abdallah, M., & Bahloul, S. (2021). Disclosure, shariah governance and financial performance in Islamic banks. *Asian Journal of Economics and Banking*, 5(3), 234-254.
- Berdie D. R., Anderson J. F., & Niebuhr, M. A., (1986). *Questionnaires: Design and use*. Scarecrow Press, Metuchen, NJ.
- Bhatti, M. (2019). Resolving Islamic finance disputes through arbitration in the Middle East 1. In *The Growth of Islamic Finance and Banking* (pp. 254-261). Routledge.
- Chapra, M. U. (1985). *Towards a just monetary system (Vol. 8)*. International Institute of Islamic Thought (IIIT).
- Delaney, J. T., & Huselid, M. A. (1996). The Impact of Human Resource Management Practices on Perceptions of Organizational Performance. *Academy of Management Journal*, 39(4), 949-69.
- Dusuki, A. W., & Bouheraoua, S. (2011). The framework of Maqasid al-Shari'ah and its implication for Islamic finance. *ICR J*, 2(2), 316-336.
- Grais, W., & Pellegrini, M. (2006). *Corporate governance in institutions offering Islamic financial services: issues and options*. World Bank Policy Research working paper.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2009). *Análise Multivariada de Dados: Multivariate Data Analysis* (6th ed.). Porto Alegre: Bookman.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (2010). *Multivariate data analysis* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hanif, M. (2019). Islamic mortgages: principles and practice. *International Journal of Emerging Markets*, 14(5), 967-987.
- Hassan, A., Sohail, M., & Munshi, M. (2021). Sharīah governance and agency dynamics of Islamic banking operations in the kingdom of Saudi Arabia. *ISRA International Journal of Islamic Finance*, 8,1-15.
- Iqbal, M., & Molyneux, P. (2005). *Thirty Years of Islamic Banking: History, Performance, and Prospects*. Palgrave Macmillan.
- Iqbal, Z., & Mirakhor, A. (2011). *Introduction to Islamic Finance: Theory and Practice*. Wiley.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Liu, T., Wang, Y., & Wilkinson, S. (2016). Identifying critical factors affecting the effectiveness and efficiency of tendering processes in Public-Private Partnerships (PPPs): A comparative analysis of Australia and China. *International Journal of project management*, 34(4), 701-716.

- Mollah, S., & Zaman, M. (2015). Shari'ah supervision, corporate governance and performance: Conventional vs. Islamic banks. *Journal of Banking & Finance*, 58(8), 418–435.
- Nguyen, L. A., & Kend, M. (2021). The perceived impact of the KAM reforms on audit reports, audit quality and auditor work practices: stakeholders' perspectives", *Managerial Auditing Journal*, 36(3), 437-462.
- Odia, J. O. (2014). Performance auditing and public sector accountability in Nigeria: the roles supreme audit institutions (SAIs)", *Asian Journal of Management Sciences and Education*, 3(2),102-109.
- Ramly, Z., & Nordin, N. D. H. M. (2018). Sharia supervision board, board independence, risk committee and risk-taking of Islamic banks in Malaysia. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 8(4), 290-300.
- Rehman, A. U., Aslam, E., & Iqbal, A. (2022). Intellectual capital efficiency and bank performance: evidence from Islamic banks. *Borsa Istanbul Review*, 22(1),113-121.
- Suharto, T. (2018). Transnational Islamic education in Indonesia: an ideological perspective. *Contemporary Islam*, 12(2), 101-122.
- Triki, M. W., & Boujelbène, Y. (2017). A comprehensive literature review of Islamic finance theory from 2011 to 2016. *Global Journal of Management and Business Research: C Finance*, 17(2), 21-26.
- Usman, H., Projo, N. W. K., Chairy, C., & Haque, M.G. (2021). The exploration role of sharia compliance in technology acceptance model for e-banking (case: Islamic bank in Indonesia). *Journal of Islamic Marketing*, 13(5), 1089-1110.
- Usmani, M. T. (2002). *An introduction to Islamic finance* (Vol. 20). Brill.
- Zain, M.N.F.B.M. and Amanullah, M. (2018). Duties and decision-making guidelines for shariah committee: an overview of AAOIFI. *Intellectual Discourse*, 26(2), 729-748.